

Finansdepartementet
fi.remissvar@regeringskansliet.se

Remissvar över slutbetänkandet förändring genom försök, försöksverksamhet i den kommunala sektorn

Fi2023/03211

Sammanfattning

Norra Sverige befinner sig i en exceptionell utveckling kopplad till samhällsomvandlingen och den gröna omställningen och står därmed inför stora utmaningar gällande bland annat kompetensförsörjning, bostäder, infrastruktur och kommunal och regional service. Som föregångare i omställningen finns det ett stort behov av att kunna testa och tillämpa nya regler och lagar utifrån den aktuella situationen. Norra Sveriges lärdomar kan sedan komma till nytta för hela Sverige.

Region Västerbotten anser att regeringen behöver inrätta en permanent struktur för att stödja arbetet med försöksverksamhet i kommunsektorn och därigenom erbjuda stöd avseende rättsliga tolkningar, uppföljning, utvärdering samt resultatspridning. Denna struktur kan även utveckla kunskap och informera om försöken lokalt, regionalt, nationellt och inom EU samt leda processerna i syfte att slutligen permanenta en del av försöksverksamheterna.

Region Västerbotten tillstyrker förslaget om försöksverksamhet med ett statsbidrag för små kommuner.

Region Västerbotten tillstyrker utredningens förslag att det genom en försökslag ska möjliggöras för kommuner och regioner att avtalssamverka om uppgifter inom specialiserad hälso- och sjukvård som kan utföras i hemmet även om dessa uppgifter inte ligger inom båda parter kompetens.

Region Västerbotten tillstyrker förslaget om att ge Livsmedelverket i uppdrag att främja försöksverksamhet med recirkulerat redan använt gråvatten som råvatten för dricksvatten.

Allmänna synpunkter

Norra Sverige befinner sig i en exceptionell utveckling kopplad till samhällsomvandlingen och den gröna omställningen och står därmed inför stora utmaningar gällande bland annat kompetensförsörjning, bostäder, infrastruktur och kommunal och regional service. Som föregångare i omställningen finns det ett stort behov av att kunna testa och tillämpa nya regler och lagar utifrån den aktuella situationen. Norra Sveriges lärdomar kan sedan komma till nytta för hela Sverige.

Region Västerbotten ställer sig därmed generellt mycket positiv till att kommuner och regioner ska kunna använda försöksverksamheter som systematisk arbetsmetod för samhällets utveckling. Region Västerbotten bedömer att detta kommer att bli allt viktigare för att möta befintliga och kommande utmaningar.

Region Västerbotten har lång erfarenhet av mellankommunal samverkan och ser positivt på all typ av samverkan mellan kommuner och mellan kommuner och regioner. Genom samverkan kan vi tillsammans utveckla nya arbetssätt för att ta itu med miljö-, ekonomi- och samhällsfrågor i en mer instabil och snabbt föränderlig värld. Behovet av försöksverksamhet som arbetsmetod är stort för att möjliggöra och utveckla denna typ av samverkan.

Region Västerbotten anser att regeringen behöver inrätta en permanent struktur för att stödja arbetet med försöksverksamhet i kommunsektorn och därigenom erbjuda stöd avseende rättsliga tolkningar, uppföljning, utvärdering samt resultatspridning. Denna struktur kan även utveckla kunskap och informera om försöken lokalt, regionalt, nationellt och inom EU samt leda processerna i syfte att slutligen permanenta en del av försöksverksamheterna.

8. Försöksverksamhet med ett statsbidrag för små kommuner

Region Västerbotten tillstyrker förslaget om försöksverksamhet med ett statsbidrag för små kommuner.

Region Västerbotten anser, i likhet med bland andra tidigare utredningar, att det finns ett behov av att förbättra och förenkla hanteringen av riktade statsbidrag och bedömer att färre riktade statsbidrag till förmån för generella statsbidrag skulle kunna gynna fler kommuner och regioner och därmed göra systemet mer likvärdigt för befolkningen i Sverige. Den stora mängden riktade statsbidrag gör det svårt för både kommuner och regioner att planera och styra sina verksamheter.

Försöksverksamheten ger små kommuner möjlighet till en mer långsiktig planering i exempelvis omställningen till digitala välfärdslösningar och utökad samverkan med andra huvudmän. Olika alternativa arbetssätt kan testas med bibehållen kvalitet för att bemöta de utökade behoven hos en åldrande befolkning och minskade personalresurser.

Flera av försökskommunerna är belägna i norra Sverige och många av dessa kommuner har i dagsläget administrativt och kapacitetsmässigt klarat att ansöka om och erhålla bidrag för att driva sina verksamheter. Region Västerbotten anser att regeringen bör se över den schablonmässiga beräkningen av vissa statsbidrag så att bidraget inte kraftigt reduceras för försökskommunerna under försöksperioden. Den beräknade besparingen inom administrativ tid bör tas i beaktande med hänvisning till att kommunens interna

fördelning av det generella statsbidraget kommer att utöka den administrativa och politiska hanteringen hos respektive försökskommun. Utifrån detta anser Region Västerbotten att försökskommunerna bör få ta del av utrymmet som tillskapas, när administration för handläggning hos de statliga myndigheterna som handlägger bidrag bedöms minska.

9. Försöksverksamhet inom hälso- och sjukvårdsområdet

Region Västerbotten tillstyrker utredningens förslag att det genom en försökslag ska möjliggöras för kommuner och regioner att avtalssamverka om uppgifter inom specialiserad hälso- och sjukvård som kan utföras i hemmet även om dessa uppgifter inte ligger inom båda parter kompetens.

Region Västerbotten anser att samverkan mellan kommuner och regioner, som båda är huvudmän för olika delar av hälso- och sjukvården, behöver ske på ett tillitsfullt och strukturerat sätt för att vården ska fungera sömlöst.

Som utredningen konstaterar ligger kommunernas ansvar inom hälso- och sjukvård på primärvårdsnivå upp till läkarinsatser som ligger på regionens ansvar. Hälso- och sjukvårdsåtgärder som kan utföras i hemmet har ökat i takt med den medicinska utvecklingen vilket innebär att mer avancerade åtgärder ordinerad från specialistvården kan utföras i hemmet. Många gånger uppstår det situationer där både kommunens hemsjukvård och regionens mobila specialistvårdsteam samtidigt utför åtgärder i den enskildes ordinarie boende. I glesbygd, där tillgången på mobila specialistvårdsteam från regionen är små, får patienten ofta vårdas på korttidsboende för att kunna garantera patientsäker vård med närmare tillgång till läarkompetens.

Likvärdig vård i hela landet, på den enskildes villkor i sitt hem, brister oftast vid mer avancerade och frekventa hälso- och sjukvårdsåtgärder. Region Västerbotten anser att försöksverksamhet med avtalssamverkan mellan region och kommuner där resurser och kompetens nyttjas gemensamt ses som positivt. Förutom samordningsvinsterna för kommun och region kan det innebära en lättnad för patienten som kan få vården av samma personer och inte heller behöver uppsöka sjukhus lika ofta. För anhöriga kan det också innebära en fördel att inte behöva ha kontakt med olika vårdgivare. En förutsättning för att detta ska fungera är att både kompetensutveckling av personal och ekonomisk ersättning följer med från ordinerande verksamhet inom regionen till utförande verksamhet inom kommunen.

I denna utmanande tid, där brist på personal gör sig mer och mer påtaglig, kan möjligheten till karriärutveckling i kommunernas hälso- och sjukvård kan även öka attraktiviteten för medarbetarna.

Kommunernas ansvar för hälso- och sjukvård på primärvårdsnivå omfattar dygnets alla timmar och årets alla dagar, vilket gynnar den enskilde som är i behov av frekventa åtgärder. Utredningen föreslår att läkarresursen ligger kvar på regionen oavsett om det gäller primär- eller specialistvård. Samverkansavtal behöver därmed säkerställa kontaktvägar till läkarkonsultation dygnet runt.

11. Försöksverksamhet med recirkulerat vatten som dricksvatten

Region Västerbotten tillstyrker förslaget om att ge Livsmedelverket i uppdrag att främja försöksverksamhet med recirkulerat redan använt gråvatten som råvatten för dricksvatten.

I Västerbotten berörs inte kommunerna av detta förslag eftersom det inte råder vattenbrist eller risk till vattenbrist i samma utsträckning som i södra delen av Sverige. Ur ett beredskapsperspektiv skulle det vara värdefullt att testa möjligheten och därmed öka kommunsektorns kapacitet att säkerställa dricksvatten i hela Sverige.

Beslut i detta ärende har fattats av Region Västerbottens regionala utvecklingsnämnd den 8 april 2024 § 44.

Rickard Carstedt (S)
Ordförande regionala utvecklingsnämnden